

кількох осіб, але не поділена в натурі [4]. На наше переконання, саме такий спосіб вибору платників-фізичних осіб, яким контролюючий орган має надсилати податкові повідомлення-рішення, доцільно застосовувати і щодо податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки.

Література:

1. Про затвердження Національного стандарту N 1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав»: Постанова Кабінету Міністрів України від 10.09.2003 р. № 1440. *Офіційний вісник України*, 2003, № 37. Ст. 1995.
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*, 2003, № 40-41. Ст. 356.
3. Про іпотеку: Закон України від 05.06.2003 р. № 898-IV. *Відомості Верховної Ради України*, 2003, № 38. Ст. 313.
4. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. *Відомості Верховної Ради України*, 2011, № 13-14. Ст. 112.

Дмитрик О. О.,

*д.ю.н., професор, завідувач наукового відділу
загальних проблем формування
та реалізації інноваційної політики
НДІ правового забезпечення інноваційного
розвитку НАПрН України*

ТУРИСТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ В УКРАЇНІ І ХОРВАТІЇ: ПРОБЛЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку пріоритетних галузей економіки» від 14 серпня 2013 р. № 843-р [1], розвиток туристичної галузі визнано одним із пріоритетних. Такий підхід перед науковцями і практиками ставить завдання віднайти ті оптимальні правові засоби, які б дозволили забезпечити сталий розвиток туристичної сфери в нашій державі. Вирішенню поставленого завдання сприяє ґрунтовний розгляд право-

вого регулювання оподаткування туристичної діяльності в інших країнах. З цією метою ми проаналізуємо матеріали Заключного звіту Європейської комісії про вплив податків на конкурентоздатність європейського туризму (Розділ А.1.3.) [2] на прикладі Хорватії, який вдалося підняти на належний рівень туризм. З часу розпаду колишньої Югославії в 1991 році Хорватія розвинула міцну репутацію європейського туристичного центру. Щорічно понад 12 мільйонів іноземних туристів відвідують країну, а доходи від туристичного сектора в цілому складають більше 18 % ВВП країни. Тільки в готельному і ресторанному секторах працює трохи менше 7 % від загальної чисельності робочої сили. Адріатична Хорватія є четвертим за популярністю місцем в ЄС після Балеарських островів, Парижа і Каталонії. Її залежність з доходів від туризму є другорядною, при цьому надходження від туристичних послуг еквівалентні більш ніж 18 % ВВП.

Хорватія сьогодні оцінюється досить послідовно по всім елементам конкурентоспроможності, позитивно відзначають покращення з точки зору інфраструктури туризму, охорони здоров'я, гігієни та міжнародної відкритості. Конкурентоспроможність цін і бізнес-середовище оцінюються гірше, хоча в цьому відношенні деякі заходи оподаткування (наприклад, загальна ставка податку для великого бізнесу) оцінюються відносно добре.

Уряд Хорватії нещодавно переглянув податкову систему, включаючи зміни до порядку встановлення, обчислення, сплати та деяких інших особливостей щодо багатьох податків, які належать до сфери туризму. Більшість з цих змін набули чинності з 1 січня 2017 року і були спрямовані на спрощення податкової системи і скорочення дефіциту державного бюджету.

Так, податок на прибуток в Хорватії стягується за однією з двох ставок: стандартна ставка 18 % і низька ставка 12 % для фермерів і платників податків з річним доходом менше 3 млн. кун (приблизно 400 000 євро). До 2017 року стандартна фіксована ставка 20 % застосовувалася практично до всіх підприємств без зниження ставок. Певні податкові пільги доступні для підприємств, що беруть участь в певних видах діяльності, включаючи деякі туристичні послуги,

а деякі підприємства, що працюють в областях, призначених для особливого державного інтересу, можуть виплачувати тільки 50 % від встановленої ставки або бути звільнені від сплати податку на прибуток взагалі.

Що стосується податку на додану вартість, то базовою ставкою є ставка на рівні 25 % та є другою за величиною в ЄС (поступається лише Угорщині, яка має стандартну ставку в 27 %). Знижена ставка застосовується до ряду видів діяльності, пов'язаних з туризмом, включаючи 13-відсоткову ставку на проживання та послуги громадського харчування. При цьому, на відміну від більшості інших країн, пільгова ставка не застосовується до пасажирських перевезень або до користування послугами парків атракціонів, спортивних заходів чи більшості культурних послуг.

Показово, що нещодавні податкові реформи призвели до незначних змін в системі податку на додану вартість в тій мірі, в якій це стосується сектора туризму, при цьому стандартні і зменшені ставки залишаються незмінними. Починаючи з 2018 року збільшення на 30 % зазнав «реєстраційний поріг» податку на додану вартість (приблизно до 40 000 євро) .

Податок на тимчасове проживання за своїм змістом охоплює будь-яку ночівлю в будь-якому хорватському житлі, включаючи морські судна, іноземними громадянами віком від 12 років (за деяких винятків, передбачених законодавством). Розмір цього податку встановлюється урядом і залежить від характеру розміщення і пори року. Так, рівні встановлюються в межах від HRK 2 (~ € 0,27) до HRK 7 (~ 0,94 євро) за ніч. Держава звільняє від сплати податку на тимчасове проживання за маленьких дітей та знижує рівень податку для осіб віком 12-18 років.

Характерно, що в деяких випадках обчислення розглядуваного випадку здійснюється за річний період, і тоді розмір податку розраховується виходячи з середньої кількості ночівель в попередньому році для конкретної категорії житла. Цікаво, що всі доходи від податку на тимчасове проживання використовуються виключно для розвитку туристичної галузі. При цьому залежно від типу житла, до якого відноситься дохід, законодавство вимагає, щоб фіксована частка

доходу була передана або в Хорватську національну раду з туризму, або в місцевий округ, муніципалітет чи міську раду з питань туризму і навіть вказала цілі, для яких фінанси можуть бути витраченими.

Що стосується митних платежів, то пасажир повинні сплатити податок цивільної авіації при виїзді з будь-якого хорватського аеропорту, який авіаперевізники зобов'язані включати у вартість квитка. Для поїздок в межах Хорватії плата становить 0,68 євро на людину, тоді як для міжнародних поїздок ставка встановлюється в розмірі 1,37 євро на людину, причому обидва з них відносяться до ставок податку з низьких ставок.

І нарешті, інші податки та збори, пов'язані з туризмом. Окремий податок (описаний в законі як членський внесок) оплачується широким колом підприємств і приватних осіб, що працюють в індустрії туризму, щоб допомогти фінансувати туристичні спілки Хорватії. Цей податок застосовується до сукупного доходу, причому ставки варіюються залежно від місця розташування підприємства і його діяльності. В цілому діють 24 різних ставки: від 0,00646 % до 0,1615 %. Як і в випадку податку на проживання, закон визначає частку доходів, отриманих від цього податку, які повинні бути розподілені, ураховуючи інтереси кожного рівня національної туристичної галузі (муніципального, міського, повітового і національного).

Як бачимо, в Україні відсутній комплексний підхід до оподаткування в сфері туристичної діяльності. Хорватія є яскравим прикладом надзвичайно популярного туристичного напрямку з особливими податками на туризм, доходи від яких спрямовуються на розвиток туристичного сектору, а не для фінансування державних витрат загалом.

Література:

1. Про затвердження переліку пріоритетних галузей економіки : постановою Кабінету Міністрів України від 14 серпня 2013 р. № 843-р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/843-2013-%D1%80/paran7#n7>.
2. The impact of taxes on the competitiveness of European tourism. URL: <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/920639c3-ce70-11e7-a5d5-01aa75ed71a1>.